

K rozvoji teorie a praxe palebného ničení nepřítele v soudobých operacích

Redakčně upravený a zkrácený článek plukovníka E. G. Korotčenka, kandidáta vojenských věd, docenta, uveřejněný v sovětském časopise „Vojennaja mysl“ č. 5/1986.

Z historických zkušeností vyplývá, že rozvoj teorie a praxe palebného ničení nepřítele probíhá především pod vlivem zdokonalování prostředků ozbrojeného zápasu. V soudobých podmínkách s hromadným zavedením vysoce přesných a dalších nových zbraní do výzbroje celé řady zahraničních armád dochází k zásadním změnám v názorech na přípravu a vedení palebného ničení nepřítele v operacích.

Nejdůležitějším předpokladem toho bylo **podstatné zvětšení dosahu hlavních palebných prostředků**. Palebné ničení v soudobých operacích nabývá stále více na charakteru dalekých palebných úderů, dalekého palebného boje. V důsledku toho existuje možnost ničit nepřítele do celé hloubky jeho sestavy. Ve srovnání s obdobím druhé světové války vzrostla délka střelby polního dělostřelectva 1,5–4krát, protitankových prostředků 5–8krát, dolet taktického letectva 5–7krát, hloubka působení raketovými komplety operačně taktického určení až 2krát.

Současně se zvětšením dosahu palebných prostředků **podstatně se zvýšila přesnost palebného ničení nepřítele**. I v minulých válkách se velitelé a štáby snažili vést

vysoce přesné údery, avšak nedokonalé prostředky průzkumu, samotných dělostřeleckých systémů, zaměřovacích přístrojů a řízení palby v určitých podmínkách situace neumožňovaly úspěšně plnit tento úkol.

V současné době se situace změnila. Nové prostředky průzkumu, např. v NATO umožňují rychle zjišťovat objekty a přesně určovat jejich souřadnice v různé denní době a za jakéhokoli počasí. Zaměřovací přístroje soudobých prostředků ničení, jejichž základem jsou vymoženosti radioelektroniky, laserové techniky a jejich spojení s automatizovaným systémem velení, umožňují raketovým útvarům, dělostřelectvu, minometům a raketometům dosahovat vysoké přesnosti ničení objektů (cílů). Komplexní navigační a zaměřovací systémy zabezpečují let bojových letounů do stanovených prostorů ve dne v noci v normálních i složitých meteorologických podmínkách a vedení vysoce přesných úderů. Vyzbrojení raketových útvarů náboji se samonaváděcími hlavicemi zabezpečují doplňkový průzkum objektů ničení a jeho přesné zničení.

Mnohonásobně vzrostlá délka a přesnost

palebných úderů na cíle umožňují z jiného hlediska přistupovat k problému palebného ničení. Je nutné zdůraznit, že počet obrněných objektů a svazků pravděpodobného nepřítele neustále narůstá. Např. v divizi typu 86 armády USA bude obrněných protitankových prostředků 2krát více než v roce 1985.

Obrněná technika svazků umožňuje vytvářet silná úderná uskupení v útoku a ve velmi krátké době pevnou obranu. Z růstu ochrany vojsk obrněnou technikou vyplývají nové problémy palebného ničení. Hlavní z nich je potřeba rozhodného přechodu od metod prostorového umlčování objektů a cílů k vedení přesných úderů prakticky na každý obrněný objekt.

Konečně je nezbytné poznamenat, že s růstem přesnosti palebného ničení může být značně snížen počet zasazeného dělostřelectva, raketových zbraní, letectva a vrtulníků. Týká se to i munice a času na plnění palebných úkolů.

Rozhodující vliv na utváření teorie a praxe palebného ničení má pokračující **další zvyšování mohutnosti munice**. Síla úderů, vedených dalekonosnými palebnými systémy s použitím konvenčních munice se do sily přibližuje k jaderným zbraním s malým tritlovým ekvivalentem. Např. využívání leteckých kazet v přímé letecké podpoře pozemních vojsk je účinnější 3–4krát a pum s laserovým systémem navedení až 40krát, než použití konvenčních pum a raket. Rostoucí síla konvenčních zbraní umožňuje v současné době mířenými údery v krátké době vyřadit z boje uskupení vojsk, sil a prostředků, rovněž objekty nepřítele do celé hloubky jejich rozmístění a tak podstatně změnit poměr sil ve svůl prospěch a určovat úspěch operací.

V soudobém období rozvoje vojenství se zřetelně projevuje **celková tendence k podstatnému růstu palebného ničení nepřítele v operacích**. Vznikla i nutnost přehodnotit dříve vzniklé názory na organizaci, plánování a vedení palebného ničení nepřítele. Důležitou podmínkou těchto úkolů je všestranné zhodnocení jednotlivých tendencí, které vznikly v posledních letech v rozvoji teorie a praxe palebného soupeření stran.

Za hlavní z nich je pokládáno **zvětšení hloubky současného ničení nepřítele**. Projevilo se to i v minulých válkách. Tak ve Velké vlastenecké válce hloubka současného umlčování jeho obrany vzrostla z 2,5–5 km v letech 1941–1942 na 8–10 a v některých případech do 15 km v roce 1945.

Úspěch v soudobých operacích ještě ve větší míře než dříve bude záviset na schopnosti současně ničit nejdůležitější objekty nepřítele prakticky do celé hloubky jeho operační sestavy. Je to podmíněno, tak jako i podle dřívějšího názoru, podstatným růstem dálky působení palebnými prostředky, kromě toho značnou vzdáleností od předního okraje objektů nepřítele, které mají prvořadý význam pro činnost jeho bojových systémů. Zkušenosti ze cvičení ozbrojených sil NATO v letech 1984–1985 ukazují, že hloubka rozmístění různých objektů od čáry bojového dotyku stran může dosahovat např. u odpalovacích zařízení Pershing-2 a pozemních křídlatých raket 150–180 i více km, pásem přehrazových letounů systémů PLSS, AWACS, Nimrod 150–200 km, objektů průzkumných systémů 30–160 km, prostorů rozmístění hlavního uskupení vrtulníků 30–100 km, míst velení raketového komplexu typu Assault Breaker 30–50 km.

Vzhledem ke zvětšení dálky střelby dělostřelectva přesunuje se rozmístění značného množství jeho palebných postavení do hloubky bojových sestav vojsk. Např. palebná postavení dělostřelectva, které používá řízené náboje Copperhead a Sadarm, mohou být ve vzdálenosti 10–12 km od předního okraje, raketomety MLRS 10 až 25 km. Vrtulníky NATO se stanicemi rušení působí zpravidla z prostorů, vzdálených od čáry dotyku 10–15 km.

Podstatné zvětšení rozsahu palebných úkolů, plněných na velkých vzdálenostech, je rovněž podmíněno rostoucí nutností spolehlivého ničení letectva na letištích, vzdálených míst velení, záloh v prostorech soustředění, kromě toho snahou vést údery vlastním letectvem, aniž by působilo v pásmu PVO nepřítele.

Podle tvrzení amerických vojenských odborníků může hloubka pásma současného bojového působení organickými a posilovacími prostředky v soudobých operacích činit: pro brigádu — 150 km, divizi — 70 km, armádní sbor — 150 km, skupinu armád 300–500 i více km. V rámci těchto pásem bude mít prvenství v palebném ničení nepřetržitě palebné působení na objekty prvních a druhých sledů (záloh) nepřítele. To ho může zbavit jeho možnosti spojit jejich úsilí a vytvořit předpoklady ke zničení i sil v převaze po částech. Kromě toho s využitím hlubokého palebného ničení předpokládá se uskutečňovat přesun a rozvinutí úderných (protiúderných) uskupení a přeskupení vlastních vojsk.

V hodnocení tendencí v posledních letech se stále projevuje nová stránka — **snaha**

předělit nepřítele ve vedení hlubokých palebných úderů. To je podmíněno neustálým bojem k získání iniciativy, v němž je dosahováno úspěchu předstížením druhé strany ve všech jejích činnostech tak, aby byla snížena efektivnost odvetných úderů, popřípadě zmařeny.

Na rozdíl od minulých válek v **soudbových operacích v průběhu palebného ničení nepřítele v krátké době budou plněny nejen tradiční, taktické, ale i důležité operační úkoly.** Nedostatečný dostřel a účinnost hlavních palebných prostředků v minulých válkách měly za následek, že palbou byly zpočátku zpravidla řešeny jen taktické úkoly: umlčování opěrných bodů, dělostřeleckých a minometných baterií a jiných cílů v taktické hloubce obrany. Objevy, rozmístění v hloubce, zůstávaly obyčejně mimo účelné palebné působení.

V současné době tendence ke stále většímu přemístění těžiště palebného ničení do hloubky se projevuje nepřetržitým rozšiřováním okruhu úkolů operačního rozsahu, které plní palebné prostředky. V lokálních válkách, zvláště na Blízkém východě, bylo dosahováno velkého operačního výsledku jedním silným úderem palebných prostředků na letiště, prostředky PVO a místa velení. Vzhledem k tomu západní vojenští odborníci plánují na začátku války s použitím mohutných palebných prostředků narušit státní a vojenské velení, zničit nejdůležitější objekty a tak vytvořit podmínky pro zasažení hlavních uskupení vojsk do bojové činnosti a neutralizaci možných odvetných opatření protistojící strany. Prvořadá úloha patří palebnému ničení i při plnění takových operačních úkolů, jako jsou zmaření rozvíjení uskupení vojsk v příhraničním pásmu a v hloubce teritoria, zničení hlavních sil letectva a narušení systému PVO.

V souladu s koncepcí „boje s druhými sledy“ udílí velení NATO vedoucí úlohu palebnému ničení ke zmaření přesunu a rozvinutí druhých sledů a zabezpečení činnosti silných výsadek a mobilních uskupení v týlu protivníka. Boj se druhými sledy a zálohami, zmaření jejich manévru je plánováno vést způsobem jejich nepřetržitého ničení dalekonosnými vysoce přesnými zbraněmi a letectvem v prostorech soustředění a na osách přesunu. Přitom se předpokládá vést soustředěné palebné údery na vzdálenost do 150 i více km od linie fronty, zvláště při překonávání vodních překážek, horských průsmyků apod.

Velení NATO předpokládá, že hromadné vyzbrojení pozemních vojsk a letectva bloku i jinými novými zbraněmi by přispělo

k tak podstatnému zvýšení jejich palebného potenciálu, že je možné s odůvodněním hovořit o nutnosti boje za vybojování a udržení palebné převahy nejen v taktickém, ale i v operačním měřítku. Tím se jakoby vytvářejí podmínky pro plnění kvalitativně nového úkolu operačně strategického charakteru — zmaření prvních operací svezů v průběhu bojové činnosti, vedené s použitím jen konvenčních prostředků ničení.

Po integraci zbraní, průzkumných prostředků a velení v automatizované systémy nabylo palebné ničení v soudobých podmínkách na kvalitativně novém rysu: **vznikla možnost uskutečňovat je prakticky v reálném čase.** Tak zavedení do výzbroje svazků armády USA ASV polního dělostřelectvu „Tacfire“ umožnilo zkrátit dobu plánování palby v divízi z 2 hodin do 2 minut, přípravu palby v dělostřeleckém oddílu z 30 minut do 1—2 minut. Ještě rychlejší budou nově vyvíjené, které budou schopny v reálném čase zjišťovat objekty protivníka, identifikovat jejich typ, vydávat je jako cíle odpovídajícím prostředkům ničení a vést na skryté cíle, včetně malorozměrných a pohyblivých, přesné a silné palebné údery.

V perspektivě v armádě USA se např. předpokládá rozvinout rozdělené výpočetní sítě, které se stanou základem rychle pracujícího systému průzkumu a velení palebným prostředkům. Po jejich rozvinutí vzniknou podmínky pro to, aby všechny sborové a divizní palebné prostředky, včetně vojenského letectva, dělostřelectva a minometů, působily v režimu průzkumných a palebných systémů. Automatizace umožní podstatně (více než 10krát) zkrátit cyklus řízení palby dělostřelectva divize.

Některé zbraňové systémy nepřítele již dnes mohou být využívány v automatizovaném režimu. Tak bezpilotní prostředky *Pave Tiger* z prostorů hlídkování ve vzduchu automaticky vyhledávají, zjišťují, rozpracovávají a přesně ničí radiolokátory systémů PVO a navedení letectva.

Studium zkušeností ze cvičení ukazuje, že dnes s využitím integrovaných prostředků průzkumu, velení a nových zbraní je nutné mnohé palebné úkoly, zvláště ke zničení nejdůležitějších cílů, plnit mnohem rychleji než v minulé válce. Jednotky a vysoce mobilní objekty nepřítele budou v opačném případě neustále vycházet zpod palebných úderů. Kromě toho nepřítel dokáže zesílit opatření ochrany a použít odvetného palebného působení. Proto všechny palebné úkoly v operacích musí dělostřelectvo a raketové vojsko plnit ve velmi krátké době, směle soustřeďovat k tomu

palbu a raketové údery, letectvem ničit zjištěné vzdušné a pozemní cíle nejlépe v prvním útoku.

Principiálně důležitý význam má rychlost reakce na takové zjištěné objekty nepřítele, jako jsou např. průzkumné a palebné systémy, křídlaté rakety, nejsilnější prostředky REB, letouny ve vzduchu, nejdůležitější místa velení, jejichž zničení je nutné uskutečnit zpravidla v čase blízkém k reálnému.

Proto ničení a umlčování nepřátelských objektů prakticky v reálném čase a nepřetržitě zvyšování intenzivnosti vedených palebných úderů jsou jednou z hlavních tendencí v teorii a praxi palebného ničení nepřítele v soudobých operacích. Zkušenosti z války velmi jasně potvrzují vysokou efektivnost palebného ničení, uskutečňovaného v krátké době.

V soudobých podmínkách se projevuje tendence k rozšíření okruhu otázek, plněných v operacích prostředky palebného ničení. Jejich kvalitativní zdokonalování mělo za následek, že mohou být používány k plnění zásadně nových úkolů jako např. ničení hotovostních jaderných a nejdůležitějších palebných prostředků, křídlatých a balistických raket, zřizování minových zářezů na dálku atd. Budou plněny různými pozemními a vzdušnými palebnými prostředky, což vyžaduje zvláště přesné sladění jejich úsilí.

Zkušenosti z lokálního války rovněž svědčí o tom, že **palebné ničení protivníka bude mít tím lepší výsledky, čím efektivněji a koordinovaněji budou v tomto směru používány prostředky REB.** Bojová činnost na Blízkém východě a ve Vietnamu potvrdila závěr o tom, že zničení míst velení vojskům a zbraním, bude mít krajně rozhodný charakter. Dnes efektivnost používání uskupení vojsk, bojové techniky a zbraní bude přímo závislá na nepřetržitě činnosti systémů a prostředků velení. Na základě toho velení NATO v posledních letech značně zvýšilo možnosti svých vojsk v průzkumu, ničení a radioelektronickém umlčování míst velení a radioelektronických prostředků. Tak např. síly a prostředky REB armádního sboru USA budou schopny snížit možnosti protistojičho uskupení při velení vojskům a zbraním na 50 procent. Je zcela zřejmé, že odvážná radioelektronická činnost nebude tak silná. Hromadné použití prostředků radioelektronického umlčování vyžaduje, tak jako nikdy dříve, přesné jeho sladění s palebným ničením.

Složitost tohoto úkolu tkví nejen ve velkému počtu objektů průzkumu, velení a REB

nepřítele, které je nezbytné ničit palbou a umlčovat rušením, ale i v tom, že se v nejbližších letech stanou prvky jednotných automatizovaných systémů, které se budou vyznačovat vysokou odolností. Proto úkol dezorganizace velení vojskům a zbraním v takových systémech může být plněn jen na základě přesně sladěného použití prostředků průzkumu, palebného ničení, radioelektronického umlčování, kromě toho i činnosti vzdušných výsadek a dalších útvarů a jednotek v hloubce nepřítele.

Zkušenosti z lokálních válek a cvičení skýtají důvod vyčlenit v teorii a praxi palebného ničení takovou tendenci, jako je **narůstání jeho protitankového, protivzdušného a protiraketového zaměření.** Vyplývá to z toho, že tank, BVP, OTR, letoun a vrtulník zůstanou v soudobých podmínkách hlavními zbraněmi na bojišti. Hlavním prostředkem jejich ničení budou rakety různého určení. Podle zkušeností z operační přípravy armád NATO v roce 1985 v soudobých operacích na zvolených směrech úderů mohou být vytvářeny velmi vysoké hustoty těchto prostředků — do 70 až 90 tanků a 10 až 15 bitevních vrtulníků na 1 km úseku průlomu. K odražení tak silných obrněných uskupení v armádách států NATO se neustále zvětšuje vyzbrojení vojsk protitankovými prostředky. Tak počet jen oz PTRS v md-86 armády USA vzroste ve srovnání s jejich počtem v mechanizované divizi roku 1973 44krát. Ovšem hlavní tkví nejen v početním zvětšení protitankových prostředků, ale i v rostoucích možnostech nepřítele k ničení obrněných objektů kvalitativně novými zbraněmi, jako jsou např. průzkumné a palebné systémy, protitankové raketové komplety a PTRS třetí generace (typu Hellfire), bezpilotní prostředky, neutronová munice, velkoplošná munice, prostředky minování na dálku atd.

Úspěšnost systému PVO svazů a svazků vystupuje jako jedna z rozhodujících podmínek k dosažení vítězství v operacích, protože nepřetržitě a značně narůstá úloha letectva při palebném ničení. Tato tendence v palbném ničení v nejbližších letech se projeví ještě aktivněji. Podle názoru vojenských teoretiků na Západě, systém PVO v soudobých operacích musí nejen spolehlivě plnit úkoly k včasnému zjištění a odražení hromadných úderů strategického, taktického a vojskového letectva, ale i ničit rakety protivníka, které vedou současně údery z různých výšek a směrů. V západním vojenském tisku se objevují názory, že v nejbližší perspektivě vojsková PVO se fakticky přemění v **systém protiraketové obrany na válčišti.**

Zkušenosti z operační přípravy armád NATO ukazují, že dnes velení bloku v operacích vkládá zvláštní naději na široké použití vzdušných a aeromobilních výsadků. Proto systém PVO se musí vyznačovat i vysokými možnostmi k ničení vzdušného sledu protivníka.

V současné době se zjevně projevuje tendence k **narůstání úlohy manévru palbou**. Velká vlastenecká válka ukázala, že dovedný a aktivní manévř dělostřeleckými svazky a útvary je jednou z rozhodujících podmínek dosažení stanovených cílů ve sraženích.

Analýza zkušeností z lokálních válek a vojenskoteoretické výzkumy potvrzují, že i v soudobých podmínkách bude úspěch na straně toho, kdo dokáže předejít nepříteli v soustředění úsilí nezbytného počtu prostředků ničení na rozhodující směr a dosáhne překvapení ve vedení mohutných palebných úderů. Přitom je nezbytné zvláště zdůraznit, že po zavedení bitevních vrtulníků do výbroje získaly protitankové prostředky poprvé možnost přemísťovat se na bojišti rychleji než samotné tanky.

Spolu s tím lokální války a cvičení ukázaly, že dnes ještě na větším významu nabývá aktivní manévř palbou (manévř dráhou střel). Rostoucí dálka a přesnost palběného ničení, automatizace procesů velení zbraním vytvářejí reálné předpoklady pro široký manévř palběnými údery. V soudobých operacích kromě toho poprvé vznikla možnost efektivně plnit v krátké době velké množství neplánovaných palběných úkolů.

Podle zahraničního tisku se dnes značně rozšířily možnosti k uskutečnění palběné podpory v manévřových formách bojové činnosti, včetně podpory vzdušných výsadků a dalších útvarů, které pronikly do týlu protivníka. Ukazuje se, že při její organizaci a uskutečnění existuje celá řada důležitých zvláštností, které je nutné v plné míře brát v úvahu. Mezi ně patří nutnost řešení otázek rozpoznávání vlastních vojsk a těsné součinnosti s nimi při ničení protistojících uskupení (objektů) a dovedného používání vysoce přesných a jiných zbraní (zvláště kazetových) na objekty protivníka bezprostředně před vlastními vojsky v průběhu manévřové bojové činnosti a jiné.

V podmínkách intenzivního rozvoje vojenství jasně se projevuje tendence k **nezbytnosti neustálého upřesňování a často k podstatné změně "vzniklých kritérií palběného ničení, metod jeho organizace a způsobů uskutečňování**. Mnohé nové systémy a objekty nepřítel má velmi vysokou

bojovou účinnost a mohou ve značné míře ovlivňovat průběh operace. Proto plnění úkolů palběného ničení nepřítel v operačním měřítku je nutné dnes začínat ne umlčováním četových opěrných bodů, dělostřeleckých (minometných) baterií a dalších podobných "klasických cílů", ale dezorganizací, ničením a umlčováním jeho nových a nejdůležitějších objektů — průzkumných a palběných systémů, jaderných zbraní, letectva, automatizovaných systémů průzkumu, velení, REB, PVO atd.

Propočty ukazují, že zvláštní kvalitativní charakteristiky těchto systémů a prostředků (vysoká bojová odolnost a efektivnost, velká mobilnost) vyžadují zvýšení stupně jejich palběného ničení. V soudobých operacích roste počet objektů, které je nutné ne umlčovat, ale ničit. Přitom je třeba poznamenat, že ve změnách podmínek bývá často výhodnější vyřadit jednotlivé cíle v uskupení nepřítel v omezeném prostoru, než ničit mnohé vybrané objekty v širším pásmu. Způsobení značných ztrát v krátké době hromadným palběným ničením zvolené části jeho uskupení může vést k takovému snížení jeho bojového potenciálu, které bude mít operační úspěch. Současně je rovněž nezbytné vyřadit z boje nejdůležitější objekty a cíle mimo prostor ničení. Při tom jsou to nejdůležitější palběné a jaderné prostředky nepřítel a kromě toho i hlavní objekty, které zabezpečují činnost jeho bojového systému. Efektivnost integrovaných bojových systémů totiž závisí na normální činnosti zabezpečujících podsystémů a dokonce i jejich jednotlivých objektů.

Prudké zvýšení průzkumného a palběného potenciálu umožňuje určovat prostředkům ničení v operacích aktivnější úkoly. Zejména američtí odborníci mají za to, že i v obraně armádní sbor má dnes možnost nejen odrazit útok protivníka, ale i úplně zničit jeho útočící uskupení.

Pokud se týká **metod organizace a způsobů uskutečnění palběného ničení**, pak i tam probíhá hluboký dialektický proces. Na jedné straně, v operačně taktické přípravě vojsk pokračuje tvůrčí chápání a realizace neocenitelných zkušeností z Velké vlastenecké války. Zvláštní pozornost je věnována včasnému a rozhodnému hromadění sil a prostředků na hlavních směrech, přesné a nepřetržité součinnosti různých palběných prostředků, dosažení překvapení vedení palběných úderů a nepřetržité podpory svazků a útvarů palbou. Všechno to bezpochyby umožní plnější využití jejich rostoucích bojových možností.

Na druhé straně život v současnosti vyžaduje hledání nových, nešablonovitých,

nestandardních způsobů palebného ničení nepřítele. Za jejich základ je nutné položit dovedné a sladěné použití především nejefektivnějších prostředků. Zkušenosti z lokálních válek ukazují, že nové zbraně použité s překvapením, nestandardním způsobem a v součinnosti se známými systémy, umožňují dosahovat významných úspěchů. Dostatečně efektivní byly způsoby použití leteckých vysoce přesných zbraní.

Existuje ještě jeden aspekt rozebírané tendence. Tkví v tom, že v soudobých operacích zničení kvalitativně nových bojových prostředků nepřítele vyžaduje použití jiných metod palebného ničení, než v minulosti. Musí být rozpracovány především na základě všestranného zhodnocení zvláštností bojového využití těchto prostředků.

V zahraničním tisku byla také uvedena specifika použití letectva ke zničení letounů typu E-3C. V souvislosti s tím, že trasy jejich letů jsou zpravidla vzdáleny od čáry dotyku stran 200 i více km, zjištění těchto letounů pozemním systémem radio-lokačního průzkumu je ztíženo. Proto k boji s nimi je doporučeno používat současně několik skupin stíhacích letounů. V rámci činnosti na široké frontě nad teritoriem nepřítele budou muset svými palebnými prostředky především zjistit tento důležitý vysoce manévrový objekt nepřítele a potom jej zničit.

Ve změnách podmínek na kvalitativně novém teoretickém základě je zapotřebí řešit nejen problémy ničení perspektivních a nejnebezpečnějších bojových prostředků, ale i takové tradiční úkoly, jako je např. zmaření hluboké palebné přípravy (protipřípravy) nepřítele, palebné ničení jeho obklíčených a v našem týlu ponechaných svazků a útvarů. Rozpracování efektivních způsobů použití zbraní při plnění těchto a dalších úkolů na základě důkladného zvážení nových jevů ve vojenství a změn v podmínkách přípravy a vedení soudobých operací je důležitým směrem v činnosti velitelů, štábů a vojenských škol.

Nejdůležitější principy, na jejichž základě jsou stanoveny konkrétní způsoby palebného ničení uskupení a objektů nepřítele, mohou být:

- udržování zbraní na nezbytném stupni pohotovosti ke včasnému použití,

- početní a kvalitativní hromadění bojových prostředků k vybojování a udržení palebné převahy na zvolených směrech v určitých obdobích operace,

- soustředění hlavního úsilí na palebném ničení nestandardními a nešablonovými

způsoby nejdůležitějších uskupení, zejména jeho pohotovostních sil a prostředků,

- racionální rozdělení celkového rozsahu úkolů mezi prostředky ničení a sladění jejich použití,

- překvapivé a včasné zahájení palby,

- široký manévry palebnými údery, svazky a útvary druhů vojsk, přibranými k jejich vedení, dále raketami a municí,

- zabránění obnově narušeného systému palby, součinnosti a bojových sestav ničených nepřátelských uskupení.

Hlavním obsahem způsobů palebného ničení nepřítele v operacích jsou sladěné hromadné, soustředěné a skupinové údery raket a letectva, palba dělostřelectva a jiných palebných prostředků v určitých obdobích, které odpovídají úkolům a činnosti vojsk. **Umění využití palebných prostředků tkví v dovedném sladění jejich úsilí s činností tankových a motostřeleckých vojsk, vzdušných výsadků k úspěšnému splnění bojových úkolů.** Silný a přesný palebný úder, který předchází úderu vojsk, zabezpečuje podstatné změny poměru v silách a prostředcích ve svůj prospěch. V současné době je kromě toho nezbytné intenzivním palebným působením doprovázet každý jejich manévry, zvláště tankových útvarů.

V soudobých operacích, zároveň s rostoucím významem plnění kvalitativně nových a složitých otázek palebného ničení nepřítele, neztrácí na své aktuálnosti problém blízkého palebného boje. Kromě toho, sázka pravděpodobného nepřítele na široké využívání výsadků, diverzních průzkumných jednotek a mobilních uskupení v hloubce operační sestavy protistojících vojsk, podstatně zvyšuje úlohu neustálé pohotovosti vojáků každé jednotky k vedení překvapivé vzniklého boje blízka o vysoké intenzitě. Tato okolnost vyžaduje nutnost upřesnění vzniklých směrů, forem a metod bojové a morálně psychologické přípravy vojsk, zdokonalování konstrukce prostředků palebného ničení. Je zejména důležité, aby prakticky všechny dělostřelecké systémy mohly přímou střelbou ničít nepřítele, měly ve výzbroji munici, která by umožňovala vést palbu na cíle v bezprostřední blízkosti od děl.

Úloha těsné palebné součinnosti motostřeleckých jednotek s útočícími tanky a BVP ještě více vzrostla ve spojitosti s tím, že motostřelci musí převzít hlavní tíhu boje s velmi početnými a málo viditelnými protitankovými prostředky — PTRS typu Dragon, Milan a zvláště s granátomety.

Zkušenosti z minulých válek a zpracované propočty ukazují, že v soudobých operacích na zvolených směrech úderů v útoku na soustředění hlavního úsilí v obraně ke spolehlivému zničení uskupení nepřítelů, nasycených obrněnou technikou a různými výsokými efektivními zbraněmi je zapotřebí vytvářet velmi vysoké hustoty palebných prostředků. Např. podle zkušeností z bojové činnosti na Blízkém východě na úsecích průlomu pro střelbu ze zakrytých palebných postavení byly vytvářeny hustoty do 100 až 120 děl, raketometů a minometů. Je zcela zřejmé, že v soudobých podmínkách je velmi riskantní vytvářet takové hustoty, neboť nepřítel s využitím výsoce přesných a jiných zbraní i konvenční municí může v krátké době způsobit velké ztráty silným uskupením vojsk. Jak vyjít z této situace?

V zahraničním tisku se objevilo, že zmenšení počtu prostředků, přibráných k palebné přípravě a palebné podpoře útoku, může být dosaženo cestou:

- nejtěšnější součinnost sil a prostředků průzkumu a palebných jednotek,
- zvýšení přesnosti určení souřadnic zjišťovaných objektů a cílů protivníka,
- ještě větší automatizace procesů přípravy a vedení palebných úderů,
- širokého používání výsoce přesných zbraní, samonaváděcí munice a zvýšenou efektivností,
- manévru drahami střelby,
- zvětšení hustoty prostředků, vyváděných pro přímou střelbu (podle zkušeností z lokálních válek může dosahovat 25 až 30 i více jednotek na 1 km úseku průlomu).

Při zvyšování efektivnosti palebného ničení má velký význam hluboké, přesné a podle možnosti včasné plánování použití palebných prostředků i sil a prostředků, které zabezpečují jejich činnost. Je to důležitá tendence v teorii a praxi palebného ničení nepřítelů v soudobých operacích. Jak ukazují vojenskoteoretické výzkumy, úplného využití rostoucích palebných možností svazů (svazků) je dosahováno v tom případě, bude-li sjednocena činnost všech organických a přidělených prostředků ničení v jednotný systém palebného ničení nepřítelů. V jeho rámci uskutečňovaná společná úsilí raketového vojska, letectva, dělostřelectva, prostředků PVO, motostřeleckých, tankových a vzdušných výsadkových svazků a útvarů, ženíjních a chemických vojsk (včas rozpracovaná v plánu za řízení vševojskového velitele) předurčují

ještě ve větší míře úspěch operací, než tomu bylo ve Velké vlastenecké válce.

Systém palebného ničení, vytvářený u svazu, musí být dostatečně pružný. Je velmi důležité, aby umožňoval efektivně plnit úkoly ničení objektů a cílů i v tom případě, použije-li neočekávaných způsobů vedení palby a nejnovější prostředky ničení.

Zkušenosti z operačně taktické přípravy ukazují, že racionální plánování a přesná organizace palebného ničení jsou možné jen na základě hlubokých znalostí takticko-technických charakteristik a zvláštností bojového provozu všech palebných systémů a objektů nepřítelů. Ve spojitosti s tím je účelné mít na štábu katalogy s podrobnými údaji, které charakterizují jejich bojové vlastnosti a zvláštnosti použití.

V obsahu hlubokého palebného ničení nepřítelů v soudobých operacích nepřetržitě vznikají kvalitativně nové otázky.

Ve spojitosti s aktivním rozpracováním průzkumných a palebných systémů, založených na integraci výsoce efektivních prostředků průzkumu, palebného ničení a automatizovaných systémů velení v řadě velkých zahraničních států **dozrály podmínky k naléhavému kvalitativnímu skoku v palebném ničení.** Např. v západním tisku je posuzována otázka o možnosti jeho uskutečňování v zásadně nových formách, včetně toho v podobě prvního hromadného úderu výsoce přesnými zbraněmi. Jeho cílem by mělo být již na samotném počátku války způsobit rozhodné zničení protistojících uskupení úderných a palebných prostředků, umlčení systému PVO protivníka, deorganizace velení silám a prostředkům, zmaření rozvíjení jeho prvního a přesunu druhého sledu.

Předpokládá se, že vedením prvního hromadného úderu výsoce přesnými zbraněmi již v prvních hodinách války na zvolených směrech bude vybojována palebná převaha, v operační a bojové sestavě protistojících uskupení vzniknou trhliny, což zabezpečí výhodné podmínky k získání operační iniciativy a k další úspěšné činnosti vojsk NATO. Spolu s tím je zdůrazňováno, že při vysokém stupni bojové pohotovosti druhé strany a přijetí odpovídajících opatření nemusí takový úder dosáhnout svého cíle.

V rámci vytvářeného systému palebného ničení je nezbytné pečlivě plánovat a spolehlivě řešit otázky včasného zabezpečení palebných prostředků municí. Každým rokem se zvyšuje důležitost a roste složitost tohoto úkolu v operacích. Je to objas-

něno zvětšením rozměrových a hmotnostních charakteristik bojových kompletů, což vyžaduje podstatné zvýšení možností útvarů a jednotek, předurčených k jejich přípravě a převozu. Poměrně často každý kus munice, používaný současným palebným prostředkem, představuje nejsložitější technické ústrojí, které vyžaduje speciální obsluhu a zvláštní podmínky pro ochranu a přepravu.

Hromadné vyzbrojení ozbrojených sil stran novými zbraněmi tak mělo za následek, že soudobé operace nabývají stále více na charakteru urputných palebných sra-

žení. Jedním z hlavních úkolů v nich se stává vybojování a trvalé udržení palebné převahy nejen v taktickém, ale i v operačním měřítku. Palebné protipůsobení, které se projevuje v nových formách, vyžaduje upřesnění mnoha již vzniklých názorů na tuto otázku. Za základ možných změn je možné položit myšlenku celkové dezorganizace nepřítele, přerušení jeho úsilí vedením hlubokých, přesných, mohutných a včasných palebných úderů, přísně sladěných s použitím prostředků REB a činností vojsk, nové způsoby využívání vysoce efektivních palebných prostředků.